

Nyter livet som tannlege i Spania

Tannlege Tore Langeland (59) og kona Kari stortrives med sin nye livsrytme på Tenerife, den største av Kanariøyene. Vekkerklokka ringer ikke lenger halv sju om morgenen. Arbeidsdagen begynner ikke før ved 10–11 tiden etter en lang og god frokost på terrassen, året rundt.

– Bare det at solen skinner så og si hver morgen, er en lise for sjelen. Livsrytmen blir en annen med mindre stress, man lar seg ikke lenger frustrere over «bagateller» på samme måte som hjemme i gamlelandet, og man får mer overskudd til å pleie sine interesser som golf og litt hobbymaling, sier han.

Langeland liker å arbeide, etter lange arbeidsår vil han ikke helt legge inn årene ennå. – Jeg kunne ikke tenke meg en tilværelse her nede, uten å ha noe å gjøre innen fagområdet. Det er fremdeles en

faglig glede å se folk bli fornøyde med sitt eventuelt nye smil eller «tyggeapparat», sier han. De fleste nordmenn som bor på Tenerife er pensjonister eller trygdede.

Prektig bolig

Langeland og kona har skaffet seg et prektig hus i den lille landsbyen Callao Salvaje, ca. 10 minutters biltur nord for Las Americas. Der har de svømmebasseng, hage med eksotiske frukter og nydelig utsikt over havet i vest, og mot Spanias høyeste fjell Teide i øst. I underetasjen ut mot palmehagen og svømmebasseng, har han sitt tannlegekontor med moderne utstyr produsert i Spania, digitalt røntgen og pc-program for tannleger. Ved siden av tannlegekontoret har Kari et lite treningsstudio med «toning-tables» til venners og eget bruk. Ved siden av dette igjen, har ekteparet en fullt utstyrt leilighet. Selv bor de i etasjen over.

Trappet ned

Tannlege Tore Langeland har trappet ned jobben som tannlege nå, etter 33 år i yrket, og arbeider svært mye mindre enn det han gjorde hjemme i Horten. Praksisen i Horten ble solgt sammen med hus og bil, slik at han kunne satse på nytt under sydens sol. Han flyttet etter nøye overveielse gjennom flere år. Langeland hadde deltidsarbeid som tannlege på Tenerife i en 3–4 års-periode vinterstid, ved siden av praksisen i Horten. – Det var en nyttig erfaring. Men alt har sannelig ikke vært like rosenrødt hele tiden i forhold til det byråkratiske Spania, understreker han.

Papirhauger

Utdanningen fra Norge skal godkjennes i «Ministerio de educacion y cultura» i Madrid. – Dine norske tannlege-eksamensbevis skal oversettes til spansk av statsautorisert oversetter, stemples hos notarius publicus og godkjennes av norsk fylkesmann. Du skal legge fram vandelsattest, helseattest etc. Ved siden av dette, skal det sendes med originalpapirer for endelig å få underskrift av «La subdirectora general» i ovennevnte ministerio, forklarer Langeland. Ikke nok med det. Man må også søke om visse lisenser og opptak i tannlegeforeningen på Tenerife. Eget røntgenkurs i teoretisk røntgen, på spansk, er obligatorisk. Papirmølla som skal til for å få godkjenning av egen privatpraksis er enorm. Man er avhengig av å «kjenne noen som kjenner noen», og alt tar sin begredelige tid. Mañana er det spanske begrepet man må lære seg til å leve med. Mañana betyr direkte oversatt i morgen.

Kolleger

Før han etablerte egen privat praksis på Tenerife, arbeidet Langeland et par dager i uken hos en spansk kollega i Los Cristianos, syd på øya. Klinikken heter «Euro-dental millennium» og er nylig flyttet til Fanabe noe lenger nord i turistmaskinen. Han arbeider fortsatt hos sine spanske kolleger, i tillegg til sin egen praksis. Foruten

Utenfor kontoret har Langeland basseng. Her er han sammen med Brith Gulbrandsen etter behandling.

eieren Armando Valdez, har han der to kvinnelige kolleger som er fra henholdsvis Argentina og Serbia. – Jeg setter pris på det kollegiale samkvem og det internasjonale miljøet der. Man mottar folk fra det ganske Europa foruten lokale innbyggere. Arbeidet her skjer på prosentbasis.

Flest skandinaviske pasienter.

Skandinaverne setter pris på å høre en norsk stemme når for eksempel en krone er falt av, en tannfylling er borte, eller en protese har delt seg. Ikke alle eldre er like språkmechtige, så lettelsen er ofte stor når man kan forklare seg på morsmålet sitt og få vite hva som kan gjøres.

Tenerife tok imot 130 000 norske turister i fjor, i tillegg til flere hundre nordmenn som bor der fast hele vinteren. Trafikken er stor i høysesongen fra begynnelsen av oktober og ut mars. Da inntar de norske «trekkfuglene» øya, og det er full aktivitet i den norske og skandinaviske klubben.

Priser på tannbehandling

Det er mye billigere å få tannbehandling i Spania/Tenerife enn i Norge. – Spania er på mange måter et lavkostland sammenlignet med Norge. Det vil si at dentale materialer, dentalt utstyr, arbeidskraft, mat, vin, biler og annet er mye billigere enn i Norge. Vi ligger på et prisnivå som er noenlunde likt med andre kolleger på øya. Våre takster er i gjennomsnitt om lag 50–60 % av de norske. Dessuten er skatteprosenten behagelig lav, ca. 18 %, sier han.

Langeland har en del norske pasienter som reiser ned til Tenerife kun for tannbehandling hos ham. – Det ryktes fort at det er penger å spare på tannbehandlinger som store broarbeider, single kroner osv. Vi tar en fast pris, hvor alt er inkludert. – Hva med pasientgarantier? – På krone-/broarbeider har vi treårs garanti. Vi samarbeider med et tysk tann-

teknisk laboratorium i en annen liten landsby ved navn Arona, Kirschner Studio Dental S.L., som opererer etter godkjente europeiske retningslinjer. Det gjelder for eksempel materialbruk ved krone-/broarbeider.

– Hvordan er nivået hos de utenlandske kollegene?

– Vi driver en vanlig allmennpraksis, vi utfører det meste av vanlig tannlegearbeid. Erfaringsmessig vil jeg si at vi skal vokte oss vel for å se ned på kolleger fra andre land. Selv om kanskje metodikk og behandlingsprosedyrer er noe annerledes, så utføres det meget bra arbeid generelt sett, vil jeg påstå. Dog finnes det visse unntak – dessverre.

Både på øyene og fastlandet finnes det klinikker eller dentale «consultas» som drives av uskolerte, u-utdannede kvinner og menn som bare har tatt seg til rette, eller teknikere som har etablert et lite kontor ved siden av sitt tanntekniske laboratorium og derfra driver tannlegevirksomhet. Denne virksomheten er myndighetene nå for alvor blitt klar over, og godt er det. Myndighetene slår hardt ned på de uregelmessighetene de finner.

Kona var syk

Langeland flyttet til Tenerife fordi kona Kari var hardt rammet av Bechterews sykdom og astma. – Jeg gikk krokete, greide ikke å snu på hodet, kunne ikke kjøre bil og verkingen i ledd og muskler var til å bli gal av, sier Kari. Astmaen rammet henne så hardt at hun ikke kunne være ute om vinteren uten maske når det var kaldere enn minus fem grader. – Smertestillende piller, med bivirkninger, var eneste utvei. Nå er livet etter hvert totalt forandret. Pillene er lagt bort og overskuddet til trening på egne benker, og svømming er tilbake for fullt. Nå er det igjen gøy med fem barn, 11 barnebarn og gode venner som kommer på besøk. Jeg var ikke særlig sosial da syk-

Klinikkbleking

- Bleking uten bivirkninger
- Bleking uten ubehag
- Meget enkelt

Kom å se det siste innen tannbleking på Nordental 2003 Stand 41

WHITE SMILE
telefon 934 90 190

dommen stod på som verst der hjemme i gamlelandet, sier hun.

Til syden for behandling

Brith Gulbrandsen fra Horten reiste fra Norge til Tenerife for å få en ny krone på en jeksel, samt omlegging av noen fyllinger nylig. – Jeg er kjempegodt fornøyd, sier hun. Jeg har tidligere vært pasient hos ham i Horten og føler meg trygg og tatt vare på. Derfor kommer jeg gjerne hit en gang i året og kombinerer behandling og ferie. Pengene jeg sparer ved tannbehandling her, bruker jeg til betaling av reisen. Ferieturen blir derfor nesten «gratis», sier Gulbrandsen.

Tekst og foto: Harald Vingelsgaard